

บทที่ 1 บทนำ

สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) มอบหมายให้ บริษัท เอเอ็มพี คอนซัลแตนท์ จำกัด บริษัท เอเอ็มพี พัฒนา จำกัด บริษัท เอเอ็มอาร์. เอเซีย จำกัด บริษัท จี-ซอฟต์ จำกัด และบริษัท แพลนโปร จำกัด ศึกษา “โครงการศึกษาการใช้ระบบตัวร่วมเพื่อส่งเสริมการเดินทางด้วยระบบขนส่งมวลชนและการจัดตั้งศูนย์การบริหารจัดการรายได้” โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ (i) เพื่อพิจารณาแนวทางการพัฒนาไปสู่การใช้ตัวโดยสารร่วมกันในภาพรวมของระบบขนส่งมวลชนทุกระบบในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยการกำหนดกรอบการดำเนินการระบบตัวร่วมที่ชัดเจน ทั้งในระยะแรกและระยะยาวรวมทั้งแนวทางการพัฒนาระบบตัวร่วมไปสู่ธุรกิจที่ไม่ใช่ระบบขนส่ง (Non-Transit) ทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยแนวทางที่กำหนดนั้นเป็นแนวทางที่แต่ละหน่วยงานสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้ (ii) เพื่อเสนอมาตรฐานที่ใช้ร่วมกันได้ของตัวโดยสารสำหรับระบบตัวร่วมของระบบขนส่งมวลชนทุกระบบ รวมถึงมาตรฐานการส่งถ่ายข้อมูลอย่างปลอดภัยระหว่างระบบศูนย์การบริหารจัดการรายได้ (Central Clearing House: CCH) และระบบจัดการรายได้ (Back-End Applications) และท้ายที่สุด คือ (iii) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการ/รูปแบบการดำเนินการระบบตัวร่วม การจัดตั้งและการจัดการศูนย์การบริหารจัดการรายได้ที่เป็นรูปธรรม

เหตุผลสำคัญของการศึกษา เนื่องจาก สนข. เล็งเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่ควรส่งเสริมการเดินทางด้วยระบบขนส่งมวลชนให้มีประสิทธิภาพ เกิดความสะดวกรวดเร็วในการใช้ระบบขนส่งสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เช่นเดียวกับต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จที่ได้นำระบบตัวร่วมมาใช้ โดยใช้ตัวโดยสารเพียงใบเดียวสามารถเดินทางด้วยระบบขนส่งได้เกือบทุกระบบ รวมทั้งยังสามารถประยุกต์ใช้กับการบริการที่ไม่ใช่ระบบขนส่งได้อีกด้วย ซึ่งสร้างความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการเป็นอย่างมาก รวมทั้งลดต้นทุนให้แก่ผู้ประกอบการ ตลอดจนยังมีส่วนช่วยบรรเทาปัญหาการจราจรที่ติดขัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ฉะนั้น การนำระบบตัวร่วมมาใช้ในระบบขนส่งจึงถือได้ว่ามีความคุ้มค่าในการเริ่มต้นดำเนินการดังกล่าว

กรอบการดำเนินงานศึกษาในครั้งนี้ มี 4 ขั้นตอนหลัก สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

- ศึกษาและทบทวนระบบตัวร่วม เทคโนโลยี และมาตรฐานตัวโดยสารสำหรับการดำเนินการระบบตัวร่วมของระบบขนส่งมวลชนที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทั้งในและต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศที่ประสบความสำเร็จในการใช้ระบบตัวร่วม รวมถึงรูปแบบการใช้งานด้านต่างๆ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาระบบตัวร่วมในประเทศไทยต่อไปในอนาคต ทั้งนี้ เนื่องจากประเทศไทยขาดประสบการณ์ในการดำเนินการระบบดังกล่าวจึงจำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพของต่างประเทศ เพื่อนำแนวทางที่เหมาะสมมาใช้ในการพัฒนารวมทั้งยังถือเป็นการลดความเสี่ยงต่อความสำเร็จของโครงการด้วย
- ศึกษา ทบทวนกฎหมายและข้อกำหนดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมการเงินทางอิเล็กทรอนิกส์และระบบตัวร่วมเพื่อให้ทราบถึงสภาพบังคับ รวมถึงทางเลือกที่เหมาะสมในการดำเนินการสำหรับประเทศไทยด้วย
- จัดประชุมเชิงปฏิบัติการและการสัมมนาเพื่อระดมความคิดเห็นจากหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยจะนำข้อคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมไปปรับใช้พร้อมกับการจัดทำกรอบการดำเนินการและมาตรฐานของระบบ ตลอดจนแนวทางขั้นตอนและวิธีการประสานการใช้ระบบตัวร่วม
- จัดทำกรอบการดำเนินการและมาตรฐานของระบบตัวร่วมและระบบศูนย์การบริหารจัดการรายได้สำหรับการใช้ระบบตัวร่วม ตลอดจนจัดทำแนวทาง ขั้นตอน และวิธีการประสานการใช้ระบบตัวร่วมเพื่อผลักดันให้เกิดศูนย์การบริหารจัดการรายได้สำหรับการใช้ระบบตัวร่วมที่เป็นรูปธรรม โดยนำประสบการณ์และผลการศึกษาทบทวนข้างต้นมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับประเทศไทย

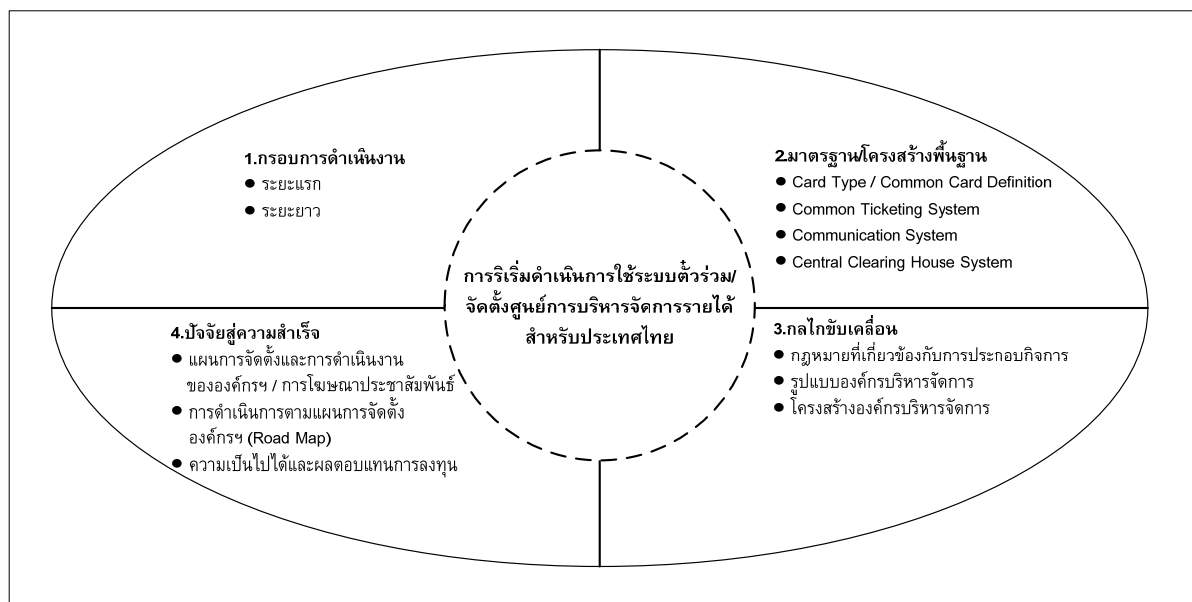
ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ นำไปสู่ภาพรวมการพัฒนากระบบตั๋วร่วมในประเทศไทย ซึ่งจะนำไปใช้ริเริ่มดำเนินการใช้ระบบตั๋วร่วมและการจัดตั้งศูนย์การบริหารจัดการรายได้ให้สัมฤทธิ์ผลและประสบความสำเร็จได้ สามารถสรุปได้ 4 ประการหลัก (รูปที่ 1-1) คือ

ลำดับที่ 1 กรอบการดำเนินงานระบบตั๋วร่วมที่ชัดเจนสำหรับการดำเนินการในประเทศไทย ทั้งในระยะแรกและระยะยาว

ลำดับที่ 2 มาตรฐานโครงสร้างพื้นฐานของตั๋วโดยสารร่วมที่สามารถใช้ร่วมกันได้ทุกผู้ประกอบการ เทคโนโลยีและมาตรฐานตั๋วร่วมที่เป็นมาตรฐานสากลและสามารถใช้ร่วมกันได้ในทุกผู้ประกอบการ โดยมีได้อ้างอิงกับระบบใดระบบหนึ่ง หรือตัวประเภทใดประเภทหนึ่ง

ลำดับที่ 3 กลไกขับเคลื่อน ซึ่งประกอบด้วย การจัดตั้ง/รูปแบบ/โครงสร้างองค์กรบริหารจัดการระบบตั๋วร่วม และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการระบบตั๋วร่วม

ลำดับที่ 4 ปัจจัยสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วย แผนการจัดตั้งองค์กรและการจัดการศูนย์การบริหารจัดการรายได้ (Central Clearing House: CCH) ที่มีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม อันถือเป็นปัจจัยที่สำคัญในการบริหารระบบการบริหารจัดการรายได้ในระบบตั๋วร่วม เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงกันระหว่างระบบขนส่งสาธารณะทุกระบบ ไม่ว่าจะเป็นระหว่างระบบรถไฟฟ้าด้วยกัน หรือ ระบบรถไฟฟ้ากับระบบรถโดยสารประจำทาง หรือแม้แต่ระบบอื่นๆ ที่จะมาเข้าร่วมในระบบตั๋วร่วมในอนาคตด้วย ตลอดจนการดำเนินการตามแผนดังกล่าว รวมทั้งความเป็นไปได้และผลตอบแทน/รูปแบบการลงทุน

ที่มา: คณะที่ปรึกษา

รูปที่ 1-1 ผลลัพธ์จากการศึกษาเพื่อใช้ดำเนินการระบบตั๋วร่วมอย่างเป็นรูปธรรม

ผลการศึกษาของโครงการประกอบด้วยสาระสำคัญ 9 บท และภาคผนวก ก-ช มีรายละเอียดดังนี้

บทที่ 1 คือ บทนำ บทที่ 2 เป็นการทบทวนวิธีการดำเนินการและมาตรฐานเทคโนโลยีที่ใช้ในระบบตัวร่วมในต่างประเทศ ซึ่งทำให้ทราบถึงวิธีการดำเนินการในต่างประเทศ และผลกระทบในด้านต่างๆ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางการดำเนินการระบบตัวร่วมในประเทศไทย บทที่ 3 และ บทที่ 4 เป็นการนำเสนอในรายละเอียดของมาตรฐานและคุณลักษณะทางเทคนิคต่างๆ ในการดำเนินการระบบตัวร่วม บทที่ 5 เป็นการนำเสนอกรอบการดำเนินงาน และการจัดตั้งศูนย์การบริหารจัดการรายได้ที่เป็นรูปธรรม รวมทั้งการนำเสนอการจัดตั้งองค์กรบริหารจัดการระบบตัวร่วมเพื่อดำเนินการระบบตัวร่วมในประเทศไทย บทที่ 6 เป็นการนำเสนอการวิเคราะห์การลงทุนของการดำเนินการระบบตัวร่วมในภาพรวมครอบคลุมในส่วนของการประมาณการรายได้ งบประมาณการลงทุน ประมาณการค่าใช้จ่ายและการวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน บทที่ 7 เป็นการนำเสนอแนวทางการโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ระบบแก่ประชาชนโดยทั่วไป ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างความรู้จักและเป็นการเพิ่มและรักษายอดขายตัวร่วมในอนาคต รวมทั้งเป็นการกระตุ้นให้ผู้บริโภคใช้บริการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้กลุ่มผู้บริโภคที่เป็นเป้าหมายได้รับรู้ถึงรายละเอียดและการให้บริการของระบบตัวร่วม บทที่ 8 เป็นการนำเสนอแผนการดำเนินการระบบตัวร่วมในประเทศไทยในภาพรวมที่ครอบคลุมตั้งแต่แผนการจัดตั้งและการดำเนินงานขององค์กรบริหารจัดการระบบตัวร่วม แผนงานการโฆษณาประชาสัมพันธ์และการดำเนินการตามแผนการจัดตั้ง และการดำเนินงานขององค์กรบริหารจัดการระบบตัวร่วม โดยการประสานงานระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไปในอนาคต บทที่ 9 เป็นบทสรุปและข้อเสนอแนะเพื่อดำเนินการต่อไป รวมทั้งประเด็นที่ควรพิจารณาในรายละเอียดและข้อพึงระวังต่างๆ ที่จำเป็นและภาคผนวกที่เกี่ยวข้อง